

Тема. Краса душі людської – найвища на землі краса (за творами української літератури у 6-му класі)

Мета: виховувати в дітей любов і повагу, шанобливе ставлення до людей; вчити критично ставитися до своїх вчинків та вчинків близьких людей, розвивати почуття ніжності, доброти, чуйності, милосердя

Тема СР: спонукати дітей замислитись над тим, якими хотіли би бачити себе в майбутньому, допомогти розкрити внутрішній світ дитини, знайти духовну точку опори; готувати до роздумів про смисл життя; формувати переконання про здатність власними зусиллями змінювати свою долю, а не стати її мовчазним заручником; формувати розуміння сутності людського життя, призначення людини на землі – не відокремлюватись від суспільства, від оточуючих тебе людей, не думати лише про себе, а допомагати ближньому, відчувати власну необхідність для іншого

Вислови

1. Навчіть душу не тільки сприймати, але й всотувати в себе прекрасне...

Мар`ян Крушельницький

2. Щоб повірити в добро, потрібно робити його...

Л. Толстой

3. Життя тоді в щасливих берегах,

Коли несе нас хвиля доброти.

Л. Малевич

4. Поведінка – це дзеркало, в якому кожен показує своє обличчя.

В.Гете

5. Допоможи тому, хто несе тягар, а не тому, хто покладе його поруч.

Сенека

Незакінчене речення

Найвищими цінностями в житті людини є.....

Хід уроку

I. Організація класу до уроку

II. Актуалізація опорних знань та умінь

Вступне слово вчителя(одночасно звучить музика)

Як часто ми чуємо слова – душевна розмова, душевність, з душею зроблений вибір, аж за душу бере, слова пісні „за ті карі очі душу я б віддав”...Сьогоднішня наша розмова буде про найвищу цінність людини – її душу. З неї починається наша сила, наша краса, гідність кожного з нас. Людська душа як квітка, як промінь, ніжна і тендітна. Людська душа як вітер сильна. І завжди має бути прекрасною. Людина з красивою душею щаслива. Проте, на превеликий жаль, ми є свідками того, як матеріальні цінності, черствість, байдужість витісняють це. І життя стає сірим, безбарвним, наповненим злобою і бездуховністю.

Отже, торкнімось струн душі своєї!

Давайте поговорим про життя!

Отак зберемося і поговорим,

Поділимося радістю і горем.

Давайте поговорим про життя!

Що означає духовність у нашому повсякденному житті? Це важко пояснити, це треба відчутти. Як незрячому сказати, що таке сонце? Він повинен відчутти його тепло. Так і тут. Навіть читаючи книгу, духовність не можна набувати, можна хіба що зрозуміти і підвищувати її щоднини, щохвилини – бути добрішими, людянішими. Адже зло породжує зло. І не треба його шукати в інших, бо що шукають у людині, те і знаходять.

Перевірка домашнього завдання (твір «В чому краса людини»)

Висновок

Підібрати спільнокореневі слова

Душа – духовний, духовність, одухотворений...

- Які риси вбачаєте важливими, які хотіли б виховати у собі?....(людяність, співчутливість, гідність, милосердя, доброта, щирість, щедрість, чуйність, відповідальність, мужність, шанобливість до старших...)

III. Оголошення теми та мети уроку

Пояснення висловів, записаних на дошці (мультипроекторі)

Добро, зло ходять поруч, від нас лише залежить, кому протягнемо руку, що оберемо для себе. І не завжди за приємною усмішкою та удаваною скромністю можна побачити чудову людину. Часто буває, що це лише маска, гра...»Життя – театр, а люди в нім актори». Інколи бешкетник більш відвертий, справедливий і чесний. Який твір української літератури є цьому прикладом?

IV. Опрацювання матеріалу уроку(Етап реалізації мети)

1. Порівняльна характеристика Федька і Толі («Федько-халамидник» В. Винниченка).Тексти для порівняння на робочому столі учнів

Федько

Спокій був його ворогом... Руки в кишені, картуз набакир,іде, не поспішає...Федько брехати не любить...Він міг би підійти тихенько, щоб ніхто не почув, але він того не любив...Він не плаче, не проситься, не обіцяє, що більше не буде...

Толя

Це була дитина ніжна, смирна...Ходив завжди чистенький, чепурненький, ніколи не розбишакував...Оченята не то винуваті, не то злякані...Кричати на вулиці не личить благородним дітям...Спитайте всіх..я не винен, я не хотів іти, а вони мене потягнули на річку...

Теорія літератури. Антитеза – протиставлення(серце холодне і гаряче)...

Висновок

Егоїзм, жалюгідність, душевна ницість(слова на дошці під синім серцем і в зошиті учнів) – внутрішній світ Толі.

Мужність, сила волі, чесність, порядність, здатність до самопожертви, великодушність(слова на дошці під червоним серцем і в зошиті учнів) – внутрішній світ Федька.

2. Словникова робота

Егоїзм – себелюбство, нехтування суспільними інтересами та інтересами інших людей заради задоволення власних особистих інтересів і прагнень.

Альтруїзм- безкорисливе ставлення до діяльності на благо інших, готовість заради цього зректися власних інтересів.

3. Запитання для дискусії:

1. У родині батьки із самопожертвою печуться про благополуччя свого нащадка, але дитина виростає несамостійною, невдячною, егоїстичною. Чому вона виросла такою?

2. Чому сьогодні важливо, щоб окремо взята людина усвідомлювала себе як представника людства, громадянина світу і своєю діяльністю захищала інтереси всього людства?

4. Який твір української літератури розкриває душевну красу, її чистоту й незахищеність? (С. Черкасенко «Маленький горбань»)

- Що стало причиною страждань Павлика? (Вади із здоров'ям(горб), хлопчики його зневажають)

- Яка ідея даного твору?(уславлення дитячої доброти, щирості Павлика; засудження жорстокості у стосунках між дітьми, ставленні до природи, навколишнього світу)

- Які риси характеру Павлика можете назвати? (добрий, поважає дорослих, любить природу, увічливий, щирий в стосунках з оточуючими, терпимий до образ з боку хлопців, чуйний, співчутливий до страждань інших, лагідний, сумирний, духовно багатий, фантазер – на дошці записуємо під червоним сердечком)

- Поясніть значення внутрішньої краси, які риси характеру, поведінки ви б хотіли розвинути, сформувати в собі?

- Що таке щастя? Від чого воно залежить? Чи вважаєте ви себе щасливими? Дослідіть, чи можна погодитись з тим, що герої твору «Маленький горбань» щасливі?

5. Відеофільм... «Притча про двох вовків»....

Висновок

Життя прекрасне, само по собі воно вже є найбільшим і найвеличнішим з усіх мислимих благ. Найщасливіший момент в житті людини – її дитинство, а потім – спогади про нього.

6. Який твір О.Довженка є цьому прикладом?(«Зачарована Десна»)

- Які враження від нього?

- Зачитати уривок від слів...Фактично святим на всю хату був я один.....гірко заплакав...с.97

- Як можна пояснити стан хлопчика? Що ви про це думаєте? Чи люди стали б іншими, якби кожного разу, скоївши якийсь поганий вчинок, переживали так само, як малий Сашко?

Цитати з твору: Що мені робити для поновлення святості. От тоді-то я вперше в житті й вирішив творити добрі діла..Піду на вулицю шанувати великих людей....с.98

- Про яку важливу рису християнина іде мова в творі? (Віра в Бога, дотримання норм християнської моралі – важлива риса в збагаченні душі – записуємо на дошці)

- Чого вчить нас цей твір? (любити працю, природу, поважати батьків, шанувати старість; учить добру, правді, людяності, патріотизму).

Висновок

Дитяча душа найчистіша, відкрита і світла...саме дитина звикла мислити незвично, нестандартно, бо не вбачає ні в чому користі для себе, тому інколи дорослі не можуть бути настільки чистими і відкритими, як діти, прикладом цьому є твори« Кольорові миші», Олень Август».

- Що засуджує автор в образі режисера?(чує тільки власне я, байдужість до інших, прагматичність)

Учні нашого класу теж щирі та відкриті, ваші малюнки говорять про те, що є важливим для кожного, яким життєвим цінностям надаєте перевагу, про що мрієте

7. Ілюстрації дітей

Висновок. Найважливіше для кожного із нас – сім'я, турбота одне про одного, адже там, де звучить слово «ми», немає місця егоїзму і самолюбству. Який твір літератури допомагає в цьому переконатися?

8. «Казка про яян»....Емма Андієвська

- Яка основна думка казки-притчі? (сутність людського життя, призначення людини на землі – не відокремлюватись від суспільства, від оточуючих тебе людей, не

думати лише про себе, а допомагати ближньому, відчувати власну необхідність для іншого)

Теорія літератури. Казка – один з основних жанрів народної творчості, розповідний твір про вигадані та фантастичні події. Казки про тварин, фантастичні, соціально- побутові.

Притча – коротенький фольклорний або літературний твір повчального характеру, орієнтований переважно на доведення змісту етичних цінностей буття.

Чого навчає притча? (поважати старших, умінно боротися з труднощами і долати їх; відчувати не тільки своє «я», а також оточуючих; нічого кращого немає за рідну домівку, країну).

Які риси ви цінуєте в людині? Чому?

Чому герої твору не мають власного імені?

Дайте власну оцінку стосовно того, добре чи погано бути яянином?

Через що у будь-якому колективі не люблять яян?

«Я» і «ти» особові займенники. Чому письменниця їх протиставляє?

Чи можна допомогти людині позбавитися негативних рис? Яким чином, якщо це так?

Чого вчить ця казка?

9. Притча «Три хлібини»

Доповнимо перелік рис, які вважаємо головними в житті людини, опираючись на опрацьовані твори...**БЕЗКОРИСЛИВІСТЬ, ЛЮБОВ ДО БЛИЖНЬОГО, ВІРА, ЦІЛЕСПРЯМОВАНІСТЬ**

10. Робота в парах.

Складання сенкану

Душа-

Чиста, добра, любляча-

Світить, окриляє, збагачує...

Веде по життєвій стежині -

Вічна.

V. Підсумок уроку

Незакінчене речення...

Мати репутацію доброї людини, душевно щедрої, відчувати до себе дружнє ставлення і повагу до людей – законне прагнення кожного. Але як цього досягти? Чи існує загальний принцип поведінки Так, і в ньому втілена мудрість позитивного ставлення до людей: "Поводь себе з іншими так, як хотів би, щоб інші поводитись з тобою". А поряд з цим є не менш важливий принцип: "Увійди в становище іншого", тобто, якщо ти хочеш, щоб люди ставились до тебе добре, стався і до них так. Якщо хочеш, щоб друзі допомагали тобі в скрутну хвилину, вмій зрозуміти і їхні проблеми.

Не говори про доброту,
Коли ти нею сам не сяєш,
Коли у radoщах вітаєш,
Зачувши про чужу біду.
Бо доброта не тільки те,
Що обіймає тепле слово.

В цім почутті така основа,
Яка з глибин душі росте.
Коли її не маєш ти,
То раниш людяне в людині,
Немає вищої святині,
Ніж чисте сяйво доброти.

- Скажіть, а самому бути душевно красивими легко?
- А чи потрібна сьогодні душевна щедрість? Чи багато вона сьогодні важить?
- Що для себе берете для себе із життя героїв літературних творів?
- Якою життєвою мудрістю збагачують нас літературні твори?

Прислів'я

Батьком-матір'ю не хвались, а хвались честю.

Все добре переймай, а зла уникай.

Добре говорить, а зле творить.

Добре далеко розходиться, а лихе ще й далі.

Добре ім'я — найкраще багатство.

Добрий чоловік — надійніше кам'яного мосту.

Добро довго пам'ятається, а лихо ще довше.

Живи так, щоб тобі було добре, а другим ще краще.

З добрим поживеш — добре й переймеш, з лихим зійдешся — й свого позбудешся.